

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שישי ב' בתמוז תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נדריים - כ"ו

1. בית הלל ובית שמאי נחלקו במשנתנו לגבי אדם שראה שאוכלים את תאניו ואסר אותם עליהם ונמצא אביו עמהם, האם כיון שאביו מותר כולם מותרים. מה ביאור מחלוקתם?

א. רבה - נחלקו לגבי האומר: 'אילו הייתי יודע שאבא ביניכם, הייתי אומר פלוני ופלוני אסורין ואבא מותר', והיינו שטעה בשתי טעויות: א. בכך שהדיר את האב, ב. בלשון הנדר. נחלקו האם בזה אומרים כיון שהותר מקצתו הותר כולו, אבל אם אמר 'הייתי אומר כולכם אסורין חוץ מאבא' כיון שמעמיד את לשונו הראשון, לכו"ע האב מותר וכולם אסורין.

ב. רבא - כשאומר 'הייתי אומר פלוני ופלוני אסורין ואבא מותר' - כיון שטעה בתרתי לכו"ע כולם מותרין. ונחלקו - ב'הייתי אומר, כולכם אסורין חוץ מאבא', ב"ש סברי כרבי מאיר דאמר תפוס לשון ראשון, ולכן אין מצטרף דיבורו האחרון שאמר 'חוץ מאבא' לדבורו הראשון שאסר את כולם ונמצא שלגבי האחרים לא הותר הנדר. ובית הלל סברי כרבי יוסי, דאמר בגמר דבריו אדם נתפס. ודיבורו האחרון מצטרף לראשון, וכיון שהותר מקצתו הותר כולו.

2. אלו קושיות הקשו לרבא?

א. רב פפא הקשה - מהמשנה להלן: כיצד אמר ר' עקיבא, נדר שהותר מקצתו הותר כולו. קונם שאיני נהנה לכולכם, הותר אחד מהן - הותרו כולם. ומשמע שרבנן חולקים. שאיני נהנה לא לזה ולזה, הותר הראשון - הותרו כולם, הותר האחרון - האחרון מותר וכולן אסורין. ובשלמא לרבה, מעמיד את הרישא כשאמר לזה ולזה, והסיפא כשאמר לכולכם, אלא לרבא בשלמא רישא מעמיד כשאמר לכולכם, אבל הסיפא על כרחך מדובר שאמר לזה ולזה [כי אין צורך בשתי בבות דומות]. ומדוע נחלקו רבנן על רבי עקיבא הרי אמרת שלכו"ע מותר. עונה רבא - גם לרבה לא מיושב דברי רבי עקיבא שהרי את הסיפא מעמיד שאמר 'לכולכם' א"כ מה החילוק בין הראשון לאחרון. אלא - הרישא מדובר שאמר לכולכם, וכשהותר אחד הותרו כולם, והסיפא כגון שתלאן זה בזה, ואמר בשעת הנדר פלוני יהיה אסור כפלוני ופלוני כפלוני, ואינו מדין נדר שהותר מקצתו אלא שאם נעקר הנדר ממילא הותרו גם אלו שתלויים בו. וכן יש לדייק מהברייתא: הותר האמצעי - הימנו ולמטה מותרין, ולמעלה אסורין.

ב. רב אדא בר אהבה הקשה [וכ"ש שעל רבה זה קשה] - שנינו להלן: קונם בצל שאני טועם שהבצל רע ללב, אמרו לו: והלא הכופרי יפה ללב, הותר בכופרי; ולא בכופרי בלבד הותר אלא בכל הבצלים, מעשה היה והתירו רבי מאיר בכל הבצלים. [וב"ש סוברים כמותו שתפוס לשון ראשון] ולכאורה מדובר שאמר: אילו הייתי יודע שהכופרי יפה ללב, הייתי אומר כל הבצלים אסורין וכופרי מותר. ובכה"ג לב"ש אין כולם מותרין.

ותירץ - מדובר שאומר: אילו הייתי יודע שהכופרי יפה ללב, הייתי אומר בצל פלוני ופלוני אסורין וכופרי מותר, ורבי מאיר אליבא דרבי עקיבא ואליבא דרבנן, ולכו"ע מותרין.

ג. קושיית רבינא תובא בדף הבא.